

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

DE RAAD

ZITTING 2020-2021

9 JUNI 2021

RAPPORT OVER 2020 VAN DE GEMENGDE AMBTELIJKE COMMISSIE BRUSSEL (GACB)

SAMENVATTEND VERSLAG

uitgebracht namens de Samenwerkingscommissie met de Vlaamse volksvertegenwoordigers gekozen in het Brussels hoofdstedelijk gewest en de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn van het Vlaams Parlement door mevrouw Els ROCHETTE (VGC) en de heer Karl VANLOUWE (Vlaams Parlement)

Hebben aan de werkzaamheden deelgenomen:

VGC: de heer Fouad Ahidar, voorzitter, mevrouw Carla Dejonghe, de heer Dominiek Lootens-Stael, mevrouw Els Rochette, de heer Mathias Vanden Borre, de heer Arnaud Verstraete, de heer Gilles Verstraeten, mevrouw Khadija Zamouri,

Vlaams Parlement: mevrouw Els Ampe, voorzitter, de heer Stijn Bex, mevrouw Karin Brouwers, de heer Jan Laeremans, mevrouw Els Sterckx, mevrouw Katia Seghers, mevrouw Annabel Tavernier, de heer Karl Vanlouwe

De Samenwerkingscommissie met de Vlaamse volksvertegenwoordigers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn van het Vlaams Parlement organiseerde op woensdag 9 juni een hoorzitting over het rapport van de Gemengde Ambtelijke Commissie Brussel (GACB). Sprekers waren de covoorzitters van de GACB: Jeroen Windey, administrateur-generaal van het Agentschap Binnenlands Bestuur, en Eric Verrept, leidend ambtenaar van de administratie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Verslaggevers waren de heer Karl Vanlouwe voor het Vlaams Parlement en mevrouw Els Rochette voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

1. Uiteenzetting door Jeroen Windey, administrateur-generaal van het Agentschap Binnenlands Bestuur, en Eric Verrept, leidend ambtenaar van de administratie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

De heer Eric Verrept licht toe dat de GACB opgericht werd in mei 2016 bij mededeling aan de Vlaamse Regering en bij nota voor het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De GACB kende een voorloper: de ambtelijke Task Force Brussel (TFB) opgericht tijdens de zittingsperiode 2009-2014. De TFB was een niet-permanente structuur met het oog op het maken van een rapport over de financiële stromen van Vlaanderen naar Brussel, ondersteund door omgevingsanalyses en detectie van de knelpunten. De reden voor de oprichting was het versterken van het Vlaamse Gemeenschapsbeleid in Brussel van de twee ‘natuurlijke’ partners Vlaamse Gemeenschap en Vlaamse Gemeenschapscommissie, betere afspraken en een meer efficiënte taakverhouding tussen beide overheden.

De TFB leverde in 2012 een eindrapport af waarvan de Vlaamse Regering akte nam en dat goedgekeurd werd door het College. Het bevatte een gezamenlijke omgevingsanalyse, de financiële stromen vanuit de Vlaamse Gemeenschap naar Brussel voor 2009 en 2010, een knelpuntenanalyse en voorstellen van oplossing voor enkele belangrijke transversale dossiers en de generieke samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC. Dat kan een basisrapport genoemd worden. Voor de eerste keer werd de hele ‘contentieux’ op een duidelijke, wetenschappelijk onderbouwde manier samengebracht.

Een aanvullend rapport TFB volgde in 2013. Het bevatte een actualisering van de financiële stromen vanuit de Vlaamse Gemeenschap naar Brussel in 2011 en specifieke knelpuntenanalyses en voorstellen per beleidsdomein.

De GACB werd in mei 2016 opgericht als een permanente ambtelijke commissie, en is als volgt samengesteld:

namens de Vlaamse Gemeenschap:

Agentschap Binnenlands Bestuur: vertegenwoordigd door de administrateur-generaal, de heer Jeroen Windey, covoorzitter van de GACB;

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin: vertegenwoordigd door de secretaris-generaal, mevrouw Karine Moykens;

Departement Onderwijs en Vorming: vertegenwoordigd door de secretaris-generaal, mevrouw Ann Verhaegen;

Departement Cultuur, Jeugd en Media: vertegenwoordigd door de secretaris-generaal, de heer Luc Delrue;

agentschap Sport Vlaanderen: vertegenwoordigd door de administrateur-generaal, de heer Philippe Paquay;
 ambtenaren van het Team Coördinatie Brussel van de Vlaamse Gemeenschap;
 Team Stedenbeleid: vertegenwoordigd door het afdelingshoofd, mevrouw Carolina Stevens;

namens de Vlaamse Gemeenschapscommissie:
 de heer Eric Verrept, leidend ambtenaar, covoorzitter van de GACB;
 algemene directie Welzijn, Gezondheid en Gezin: vertegenwoordigd door de algemeen directeur, mevrouw Veerle Berx;
 algemene directie Cultuur, Jeugd en Sport: vertegenwoordigd door de algemeen directeur, de heer Dirk Broekaert;
 algemene directie Onderwijs en Vorming: vertegenwoordigd door de algemeen directeur, de heer Steven Vervoort;
 cel Stedelijk Beleid: vertegenwoordigd door de deskundige coördinator, de heer Pieter Van Camp;
 ambtenaren van de Diensten van de leidend ambtenaar van de VGC.

Het opdrachtenkader werd vastgelegd in uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019 en het Bestuursakkoord 2014-2019 van de VGC, bevestigd in het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 en het Bestuursakkoord 2019-2024 van de VGC.

De GACB heeft 4 opdrachten:

- de financiële stromen actualiseren zoals voorgesteld in het rapport 2012 en aangevuld in het rapport 2013 van de TFB. Bedoeling is om elk jaar de financiële stromen in kaart te brengen zodat er een reeks ontstaat over de jaren heen;
- de decretale regelgevingsagenda's in gemeenschapsmateries van deze legislatuur screenen op hun toepasbaarheid in Brussel en daarover rapporteren;
- een ontwerp van interpretatief kader uitwerken voor de Brusselnorm (bevolkingsnorm en begrotingsnorm) uit het Vlaams regeerakkoord;
- onderzoeken en voorstellen formuleren in welke mate de Brusseltoets niet alleen kan worden toegepast op decreten maar ook op besluiten van de Vlaamse Regering, de ministeriële besluiten, investeringen, projectoproepen en ander beleidsvoorbereidend werk. Projectoproepen bijvoorbeeld moeten anders uitgewerkt worden in Brussel dan in Vlaanderen.

Het rapport 2017 van de GACB gaf de stand van zaken van de uitvoering van de eerder genoemde opdrachten in 2017. Het rapport werd gefinaliseerd in januari 2018 (aktename door de Vlaamse Regering op 23 februari 2018 en aktename door het College op 27 februari 2018).

Het rapport 2018 van de GACB was een weergave van de stand van zaken van de uitvoering van de eerder genoemde opdrachten in 2018. Het rapport werd gefinaliseerd in februari 2019 (aktename door de Vlaamse Regering op 29 maart 2019 en aktename door het College op 28 maart 2019).

Het rapport 2020 van de GACB, het vijfde dus, met dezelfde inhoudelijke elementen en genoemde opdrachten voor 2019 en 2020, werd gefinaliseerd in maart 2021. Dat was later dan gepland. Corona heeft daar een rol in gespeeld. Het was soms minder evident om de cijfers te verzamelen omdat de ambtenaren met andere opdrachten belast waren. Er werd van het

rapport akte genomen door de Vlaamse Regering op 2 april 2021 en door het College op 29 april 2021.

Inhoud van het Rapport 2020 van de GACB

Het rapport bevat de volgende documenten: de tabellen van de financiële stromen voor de jaren 2018 en 2019, met leeswijzer (in uitvoering van opdracht 1), het overzicht van de screening van de Brusseltoets opgesteld op 21 december 2020, met leeswijzer (in uitvoering van opdracht 2), aanvullende voorstellen voor een uitbreiding van de Brusseltoets (in uitvoering van opdracht 4).

De heer Jeroen Windey licht vooreerst de leeswijzer bij de cijfers toe. Conform het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 kent de Brusselnorm 2 dimensies: een programmatie- en bevolkingsnorm (voor 30 % van de Brusselse bevolking) en anderzijds een begrotings- of financiële norm (5 % van de Vlaamse gemeenschapsuitgaven voor Brussel). Voor uitgebreide toelichting bij die norm verwijst de spreker naar pagina 6 van het rapport.

De Brusselnorm (begrotingsnorm) is vooreerst een streefcijfer voor de verschillende gemeenschapsbevoegdheden en beleidsdomeinen afzonderlijk (cultuur, jeugd, sport, welzijn, gezondheid, onderwijs, vorming, integratie en inburgering, stedenbeleid). Tegelijk is het ook een ondergrens voor het totaal van de gemeenschapsuitgaven voor Brussel.

Het is de belangrijke taak van de GACB om dat te monitoren en de evolutie van die cijfers zichtbaar te maken.

Belangrijk is op te merken dat de bevolkingsnorm geen statisch gegeven is. Er is een sterke toename van de Brusselse bevolking, de zogenaamde cityboom. Officieel waren er 1.218.255 inwoners op 1 januari 2020. Dat is het hoogste bevolkingscijfer sinds de bevolkingscijfers worden bijgehouden. Het Federaal Planbureau verwacht dat die groei doorzet. Dat heeft gevolgen voor het beleid inzake de programmatie van gemeenschapsvoorzieningen.

De GACB stelt vast dat er nood is aan verdere objectivering van de criteria om de omvang van de uitbreiding van het voorzieningenaanbod (de programmatie) te kunnen bepalen. Het behoort tot haar opdracht om de mogelijkheden en voorwaarden voor een groeipad in functie van de Brusselnorm te onderzoeken, evenals de mogelijke (graduele) inhaalbewegingen per beleidsdomein en sector. Het is belangrijk systematisch te anticiperen op de demografische prognoses voor Brussel.

In de financiële tabellen worden de uitgaven opgenomen voor in Brussel gevestigde organisaties, instellingen of personen waarvan het werkgebied hoofdzakelijk samenvalt met Brussel (of een deel ervan) of die Brussel als centrum van hun activiteiten beschouwen. De middelen voor landelijke organisaties, gevestigd in Brussel, worden niet meegeteld (zoals bijvoorbeeld landelijke jeugdorganisaties, steunpunten, belangengroeperingen). Dat zou de cijfers kunnen vertekenen.

Doorheen de tijd is de GACB geëvolueerd naar 2 voorstellingswijzen van de tabellen.

Uitgangspunt van de Vlaamse Gemeenschap bij de berekening van de Brusselnorm

De Vlaamse Regering hanteert dit standpunt al sinds de afgelopen regeerperiode. De Brusselnorm is een ambitie ten aanzien van Brussel. Brussel wordt beschouwd als integraal onderdeel van het werkingsgebied van de Vlaamse Gemeenschap met haar specifieke karakter (grootstedelijk, meertalig, demografisch). Brussel is tevens een gebied met een hoofdstedelijke functie en centrumfunctie ten opzichte van Vlaanderen. Daarom wordt ook rekening gehouden met instellingen en voorzieningen met een ruimer werkingsgebied dan de lokale Brusselse realiteit. Dat komt vooral tot uiting in het hoger onderwijs en de grote kunstinstellingen.

Uitgangspunt van de VGC bij de berekening van de Brusselnorm

De heer Eric Verrept verduidelijkt dat de tweede voorstellingswijze aansluit bij het standpunt van de VGC. Die voorstellingswijze dateert al van de periode 2012-2015. De cijfers worden met ander woorden al geruime tijd op deze manier weergegeven in de rapporten van de GACB. De redenering erachter wordt daarin uitgebreid beschreven. In essentie wordt de Brusselnorm berekend voor de nabijheidsvoorzieningen. Het gaat om voorzieningen die, globaal genomen, een sterk lokaal (of wijkgericht) karakter hebben en sterk gericht zijn op de Brusselse bevolking. Bijvoorbeeld het basis- en secundair onderwijs, kinderopvang voor baby's en peuters, buitenschoolse kinderopvang, preventieve gezinsondersteuning, lokale dienstencentra, woonzorgcentra, wijkgezondheidscentra, jeugd en sportvoorzieningen, lokale bibliotheken, gemeenschapscentra.

Worden niet opgenomen als nabijheidsvoorzieningen: instellingen hoger onderwijs, en een aantal culturele initiatieven, zoals KVS, Kaaitheter, Flagey, AB, Rosas (een nominatieve lijst is opgenomen in het rapport). Deze voorzieningen kennen een veel ruimer bereik dan Brussel. Financiële stromen

De spreker verwijst naar de tabel Financiële stromen, Brusselnorm 2018, nabijheidsvoorzieningen inbegrepen (zie bijlage 2). De Brusselnorm in 2018 bedroeg in totaal 5,28 %. Volgens de berekeningswijze voor de nabijheidsvoorzieningen, bedroeg de Brusselnorm in 2018 in totaal 4,26 % (tabel Financiële stromen, Brusselnorm 2018, enkel nabijheidsvoorzieningen). Opvallend is dat de Brusselnorm voor het domein Welzijn, Gezondheid en Gezin volgens beide berekeningswijzen identiek is, namelijk 2,32 %, toch wel een laag percentage.

Voor 2019 bedraagt de Brusselnorm in totaal 5,19 %, nabijheidsvoorzieningen inbegrepen (tabel Financiële stromen, Brusselnorm 2019 nabijheidsvoorzieningen inbegrepen). De Brusselnorm met enkel nabijheidsvoorzieningen bedroeg in 2019 4,16 % (tabel Financiële stromen, Brusselnorm 2019 enkel nabijheidsvoorzieningen). Ook in dat jaar is het percentage voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin hetzelfde volgens beide berekeningswijzen, namelijk 2,17 %.

De spreker verwijst verder naar een overzichtstabel met de evolutie van de Brusselnormen van 2012 tot 2019.

Brusseltoets

De heer Jeroen Windey komt tot de volgende opdracht van de GACB: de Brusseltoets. Het is een beleidsinstrument om alle Vlaamse decreet- en regelgeving ex ante te toetsen op de toepasbaarheid in het tweetalige gebied Brussel Hoofdstad en op het effect op de band tussen

het tweetalige gebied Brussel Hoofdstad en de rest van Vlaanderen. Dit gebeurt voor elk beleidsdomein door de bevoegde vakminister.

Jaarlijks vertaalt de Vlaamse Gemeenschap de regelgevingsagenda met relevante decreten en uitvoeringsbesluiten in een overzichtsdokument over het al dan niet toepassen van de Brusseltoets. Dit overzichtsdokument wordt voorgelegd aan de VGC. De VGC kan aangeven voor welke regelgeving input voor een Brusseltoets wenselijk is en of ze input willen aanleveren. De GACB evalueert de voortgang van de Brusseltoets en koppelt waar nodig terug met de bevoegde vakministers. De spreker verwijst voor het overzicht voor 2019-2020 naar het rapport op pagina 51. Vanaf dit jaar werden ook initiatieven opgenomen die verband houden met de Covid-19-crisis of de relancemaatregelen van de Vlaamse Regering. Dat heeft tot gevolg gehad dat de planning overhoop werd gehaald.

Wat wordt er effectief nagegaan bij de Brusseltoets? Er werd een checklist gemaakt om na te gaan of er effectief mee rekening gehouden wordt dat het beleid van de Vlaamse Gemeenschap ook uitwerking heeft in het tweetalige gebied Brussel Hoofdstad en of er in Brussel ook andere institutionele actoren, naast de VGC, bevoegd zijn voor gemeenschapsbeleid. Er moet ook rekening gehouden worden met de gelijkheid tussen inwoners van het Nederlands taalgebied en de doelgroep van het Vlaams gemeenschapsbeleid in Brussel, de 30 %-Brusselnorm (bevolkingsnorm), de centrumfunctie van Brussel en de meertaligheid in Brussel.

Tegelijkertijd is de Brusseltoets een consultatieproces binnen de regelgevingsprocedure. Dat vergt maatwerk en proportionaliteit. Niet alle initiatieven zijn helemaal te vertalen naar Brussel. Hij denkt bijvoorbeeld aan bepaalde oproepen met objectieve criteria, waarvoor voorstellen ingediend moeten worden. De checklist helpt om zaken af te wegen. Volgende vragen komen daarbij aan bod: is er overleg geweest met de VGC, met andere institutionele actoren in Brussel, met niet-institutionele actoren uit het Brusselse veld?

Voortbouwend op het rapport uit 2018 en eerdere discussies heeft de GACB stilgestaan bij de mogelijkheid om de Brusseltoets uit te breiden. Kan de Brusseltoets nog verder uitgebreid worden naar besluiten van de Vlaamse Regering, ministeriële besluiten, investeringen, projectoproepen en ander beleidsvoorbereidend werk? Dat is steeds de ambitie geweest, maar het blijkt niet gemakkelijk om daar in een vroeg genoeg stadium mee aan de slag te kunnen gaan. Het was de opdracht een plan van aanpak uit te werken, waarbij men moest opletten dat de planlast niet disproportioneel verzaamd zou worden. De GACB ziet mogelijkheden bij de beleidsvoorbereiding, de beleidsafstemming en de kennisuitwisseling en overdracht tussen de Vlaamse overheid en de VGC. Het doel is de Brusselreflex te versterken. Dat kan in een rapport opgenomen worden, maar het belangrijkste is te beschikken over een netwerk van collega's die elkaar vinden om samen te zoeken naar goed beleid dat rekening houdt met de Brusselse context. De bilaterale contacten verlopen doorgaans goed. Het hangt af van de situatie en de concrete medewerkers.

De GACB stelt concreet voor dat er meer aandacht naar Brussel gaat bij wetenschappelijk beleidsvoorbereidend onderzoek dat door de Vlaamse overheid wordt georganiseerd of uitbesteed. Het gaat om dataverzameling, bevragingen, onderzoeken zoals de vrijetijdsmonitor en de stadsmonitor. Telkens moet nagegaan worden welke impact dat heeft: de meertaligheid, de representativiteit in Brussel zorgt voor extra uitdagingen voor de methodologieën.

De uitbreiding van de Brusseltoets zou ook gevonden kunnen worden in kennis-deling en kennisopbouw over Brussel en de VGC. De GACB doet een aantal suggesties. Een eerste is een managementcomité in elk agentschap of departement (gemeenschapsmaterie) van de Vlaamse overheid, volledig gewijd aan Brussel en waarbij de VGC-administratie wordt uitgenodigd. Een tweede voorstel is een jaarlijkse ontmoeting tussen medewerkers van de Vlaamse overheid en van de VGC. Het gaat om werken aan de kracht van het netwerk. Ook vorming voor medewerkers van de Vlaamse overheid (gemeenschapsmaterie) zou nuttig zijn, conform het initiatief van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, voor een toelichting over Brussel (institutioneel, verhouding met de VGC/GGC, Brusselnorm en -toets enzovoort). Deze goede praktijk kan misschien in alle beleidsdomeinen ingevoerd worden.

Tot slot zou de VGC, waar mogelijk en relevant, systematischer betrokken kunnen worden bij bepaalde beslissingsfora zoals interministeriële conferenties cultuur (de collegeleden van de VGC en van de Cocof worden hier al bij uitgenodigd), armoedebestrijding enzovoort, en werkgroepen die relevant zijn voor de VGC.

2. Bespreking

De heer Karl Vanlouwe (N-VA, Vlaams Parlement) dankt de sprekers voor het geleverde werk. Hij begrijpt dat een dergelijke doorlichting niet eenvoudig is. Maar meten is weten. Het is belangrijk dat het beleid ten aanzien van onze hoofdstad gebaseerd is op de juiste gegevens. Dit rapport gaat over de essentie: de Vlaamse aanwezigheid in Brussel in al haar aspecten, met het onderwijs als paradepaardje, maar evengoed met cultuur en welzijn. Het gaat over de betrokkenheid van Vlaanderen als grootste gemeenschap in Brussel. De N-VA-fractie is een groot voorstander van de versterking van de band tussen Vlaanderen en Brussel. Momenteel worden de meest gekke ideeën gelanceerd over vier gewesten, met een ‘gemeenschapsgewest’ Brussel. De realisatie van dergelijke ideeën zou het onderwerp van deze gedachtewisseling onderuithalen. De N-VA-fractie ziet nog steeds de meerwaarde van Vlaanderen in Brussel.

Het rapport geeft aan dat de investeringen vanuit Vlaanderen in Brussel blijven toenemen ook in een moeilijke periode. De cijfers hebben betrekking op de periode 2018-2019, toen er bespaard moest worden. De Vlaamse Gemeenschap mag trots zijn op een dubbele primeur. De totaal aangewende middelen voor Brussel bedragen voor het eerst meer dan 1 miljard euro op jaarbasis. Voor het rechtstreekse Brusselbeleid wordt voor het eerst meer dan 50 miljoen euro uitgetrokken. Die inspanning moet Vlaanderen blijven herhalen. Het is ook een voorbeeld voor de andere gemeenschap in Brussel. Het verschijnen van het GACB-rapport haalde de voorpagina van *Le Soir* die benadrukte hoeveel Vlaanderen jaarlijks in Brussel investeert. Vlaanderen doet meer dan zijn deel in Brussel. Elke dag kan men vaststellen dat Vlaanderen een meerwaarde is in Brussel op het vlak van onderwijs, cultuur enzovoort.

De spreker heeft het moeilijk met een vorm van Hollandse rekenkunde, het creatief omgaan met cijfers. De VGC gaat uit van andere, aanzienlijk lagere cijfers dan de Vlaamse Gemeenschap. Hij vindt dat niet correct. De werking van nabijheidsvoorzieningen is lokaal, gericht op de Brusselse bevolking. Door het hoger onderwijs en de grote culturele instellingen uit de cijfers te halen, wordt het bedrag omlaag gehaald. Daardoor lijkt het alsof Vlaanderen minder investeert. Het lid is zeer positief over het rapport en de investeringen, maar die berekeningswijze vindt hij een soort segregatie. Hij denkt niet dat de VUB graag de Vlaamse universiteit Vlaanderen genoemd zou worden. De universiteit staat open voor iedereen, uiteraard ook voor Brussel. Hij hoopt dat men nooit aan de AB, Kaaitheater enzovoort zal vragen of een bezoeker van Brussel is of niet. De bedoeling van die berekeningswijze is meer

geld te krijgen. Terwijl Vlaanderen al de 5 procentnorm haalt en op sommige domeinen zelfs ruim daarboven zit.

Met 1 miljard euro investeringen in Brussel mag Vlaanderen ook verwachten dat de vele culturele instellingen en onderwijsinstellingen zich ook als ambassadeur van Vlaanderen opstellen. Hij verwijst naar de discussie in het verleden over het n-logo. Nog steeds weigeren sommige instellingen ostentatief om het logo van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel te gebruiken. Het is zoals een voetbalploeg die niet met het symbool van zijn sponsor naar buiten wil komen.

Hij wil graag vernemen waarom men die Hollandse rekenkunde blijft hanteren. Wat is de bedoeling? Op welke manier kan de VGC blijven benadrukken dat Vlaanderen 1 miljard euro investeert in Brussel? Zonder Vlaanderen is er geen VGC. Hoe kan die Vlaamse aanwezigheid meer benadrukt worden? Hij concludeert dat Vlaanderen met 1 miljard euro zeer veel investeert in Brussel.

De heer Arnaud Verstraete (Groen) dankt de sprekers voor het heldere, degelijke rapport. Hij vindt het een verrijking dat er verschillende berekeningen, perspectieven aan bod kunnen komen. Het wijst erop dat men op verschillende manieren kan kijken naar de investeringen in Brussel en naar de vraag of ze aan de ambitie beantwoorden. Die verschillende berekeningswijzen moet men absoluut behouden. Hij ziet daarin zeker geen vraag tot segregatie in de dienstverlening.

Hij herinnert eraan dat het gaat om investeringen van middelen voor de Vlaamse Gemeenschap in Brussel. Het gaat niet over een gift van Vlaanderen aan Brussel. De middelen worden federaal geïnd, worden integraal naar de Vlaamse Regering doorgestuurd, die ze billijk moet verdelen voor de VGC.

Iedereen deelt de ambitie om een groot deel van de Brusselaars een kwalitatief Vlaams aanbod te bieden. Dat is een absolute verrijking voor Brussel, bijvoorbeeld op het vlak van het onderwijs. Het heeft het voordeel dat het aantal Brusselaars dat zich verbonden voelt met de Vlaamse Gemeenschap en dat het Nederlands machtig is, aanzienlijk groter zal zijn. De meeste leerlingen uit het Nederlandstalige onderwijs zijn bij het verlaten van het onderwijs bovendien meestal ook het Engels en het Frans machtig.

Die ambitie wordt vertaald op twee manieren. Er is enerzijds een resultaatsambitie: Vlaams aanbod voor 30 % van de Brusselaars. Anderzijds is er een middelenambitie: minstens 5% van de Vlaamse Gemeenschapsmiddelen voor Brussel. Daar knelt voor de Groenfractie het schoentje. Na zoveel jaren werking moet men vaststellen dat de 30 % van de Brusselaars helemaal niet wordt bereikt. Voor onderwijs bereikt men nog geen 20 %. Om de 20 % te halen is er een bijkomende investering nodig van 550 miljoen euro. En eigenlijk wil men naar 30 %.

In het rapport daarentegen wordt vooral nagegaan hoeveel middelen er werden geïnvesteerd. Hij vreest dat die minimumnorm van 5 % van de middelen een streefdoel op zich wordt. Nochtans volstaat die norm helemaal niet om de resultaatsambitie te realiseren, de meest fundamentele ambitie. Daar zijn meerdere verklaringen voor. Brussel heeft over het algemeen een jongere bevolking. Er is dus relatief meer nood aan onderwijs, kinderopvang, jeugdvoorzieningen enzovoort dan gemiddeld in Vlaanderen. Ten tweede is Brussel een grootstad. Door de hogere grondprijzen, de complexiteit enzovoort, is investeren in

infrastructuur hoe dan ook duurder dan elders in Vlaanderen. Ten slotte is de bevolking in Brussel sneller gegroeid dan in de rest van Vlaanderen. Op basis daarvan alleen zou de financiële Brusselnorm veeleer richting 6 % moeten gaan. De 5 % is gebaseerd op een bevolkingsverhouding in 1999.

Die elementen maken dat de 5 procentnorm herbekeken moet worden en dat men beter naar de 30 % kijkt. Op dat vlak schiet het rapport tekort. In het rapport komt men niet veel te weten over het bereik van de gezamenlijke inspanningen van de VGC en de Vlaamse Gemeenschap. Valt dat buiten de officiële opdracht of is het te moeilijk om die cijfers te achterhalen? Welke reden ligt daaraan ten grondslag? In ieder geval pleit de spreker om in de toekomst meer cijfers te verzamelen over het realiseren van de resultaatsambitie.

Op basis van de voorliggende tabellen kan men sowieso vaststellen dat de inspanningen gedaald zijn het afgelopen jaar. Het niveau dat ooit gehaald werd in de periode 2012-2014 wordt al lang niet meer gehaald. Voor welzijn liggen de inspanningen ver onder de lat. Voor het middelbaar onderwijs wordt de lat van 5 % helemaal niet gehaald. 655 kinderen en hun ouders voelen dat aan den lijve. Voor hen is er nog geen plaats in het Nederlandstalige onderwijs. Voor Groen zijn dat de belangrijkste conclusies uit de voorliggende cijfers. De Vlaamse Gemeenschap wil graag meer doen. Tegelijk willen veel Brusselaars deelnemen aan de Vlaamse Gemeenschap en gebruikmaken van haar voorzieningen, maar ze kunnen niet geholpen worden omdat de middelen ontbreken. Achter de abstracte cijfers schuilen concrete verhalen. Voor Nederlandstalige zorg in Brussel gelden zeer lange wachtlijsten. Ofwel gaat men toch naar Franstalige zorg ofwel gaat men in de Vlaamse Rand zoeken. De spreker betreurt dat ten zeerste.

Dit rapport toont duidelijk dat er op dat vlak nog meer moet gebeuren en dat de nu gehanteerde normen niet meer met elkaar gelijklopen. Als de 30 procentnorm de ambitie is – voor Groen moet dat de ambitie zijn – dan moet de 5 procentnorm omgerekend worden.

Ook **de heer Stijn Bex (Groen, Vlaams Parlement)** dankt de sprekers voor het werkstuk dat laat zien in welke mate de ambities, ook in de beleidsnota van minister Benjamin Dalle, waargemaakt worden. Er dienen zich voor de Vlaamse Gemeenschap in Brussel ongelofelijke kansen aan. Er is terecht een grote openheid ten aanzien van de Vlaamse Gemeenschap. De vraag is of de Vlaamse Gemeenschap daar genoeg mee doet.

Hij stelt vast dat het aandeel van de in Brussel geïnvesteerde gemeenschapsmiddelen daalt ten opzichte van de totale Vlaamse Gemeenschapsmiddelen. In 2018 was het 5,28 %, in 2019 5,19 %. Volgens het gecorrigeerde cijfer voor de nabijheidsvoorzieningen daalt het van 4,26 % naar 4,16 %. Het is de voortzetting van een evolutie sinds 2012 waarbij het totaal van de Vlaamse Gemeenschapsmiddelen meer stijgen dan de middelen die in Brussel geïnvesteerd worden. Dat strookt niet met de stijgende demografische curve in Brussel. De tweede vaststelling is dat het aandeel van de 30 % van de Brusselaars in de totale Vlaamse bevolking toeneemt. Op basis van de bevolkingscijfers van 2020 bedraagt dat aandeel 5,23%. Eigenlijk had er dus de laatste jaren meer geld naar Brussel moeten gaan, terwijl net het omgekeerde gebeurd is. Op basis van die 5,23 % en de gecorrigeerde cijfers voor de nabijheidsvoorzieningen zou Vlaanderen eigenlijk 188 miljoen euro extra (1,07 % extra) moeten investeren in Brussel. Dat gaat vooral over veel extra plaatsen in onderwijs en kinderopvang, kansen voor jeugdwerk en kunstenaars, extra investering in gemeenschapscentra, welzijn enzovoort. Bovendien is er een sterk vermoeden dat het aandeel van de investeringen in Brussel onder deze regering nog gedaald is. Er was een besparing op

het Vlaams Brusselfonds en op het Stedenfonds die jaar na jaar een impact blijft hebben op de middelen voor Brussel.

De Brusselnorm is een te log instrument. Voor inburgering gaat de investering richting 10%. Dat heeft uiteraard te maken met de grootstedelijke context. Voor onderwijs zou men moeten weten hoeveel geïnvesteerd moet worden als men 30 % van de schoolplichtige Brusselse leerlingen afzet ten opzichte van het totale aantal Vlaamse scholieren. Dat cijfer zal veel hoger liggen dan 5%, terwijl er nu maar 3,84 % van de middelen in het secundair onderwijs in Brussel geïnvesteerd wordt. De spreker concludeert dat Vlaanderen nog meer kan doen en nog meer moet doen om de kansen in Brussel effectief te benutten.

Kan er op basis van de rekeningen voor 2020 al meer gezegd worden over de cijfers voor dat jaar? Hoe staat het met de aanbeveling om de sectordecreten ook voor Brussel af te schaffen en een meer eenvoudige werkwijze te hanteren? Hoe denken de sprekers Brussel als blinde vlek in onderzoeken aan te pakken? Hoe kan de Brusselnorm specifiek per beleidsdomein en meer dynamisch gedefinieerd worden? Zo zou men kunnen weten welke impact de jonge Brusselse bevolking heeft op het onderwijscijfer. Voor welzijn zouden de streefcijfers beter afgestemd kunnen worden op de Brusselse realiteit. Voor de verdere uitwerking van de Brusselcoëfficiënt verwees Vlaams minister Benjamin Dalle naar de GACB. Hoever staat het daarmee?

Mevrouw Karin Brouwers (VD&C, Vlaams Parlementslid) dankt de sprekers eveneens voor de toelichting over een interessant rapport dat ook niet-Brusselaars aanbelangt. Het gaat om middelen die de Vlaamse Gemeenschap investeert in haar hoofdstad. Het is belangrijk om de cijfers op een rijtje te hebben zodat een en ander kan worden afgewogen.

De Brusselnorm is een belangrijk politiek engagement van de Vlaamse Regering ten aanzien van Brussel. De CD&V-fractie steunt dat uiteraard. Er werden ideeën geopperd (pagina 49 van het rapport) om de Brusselreflex beter te verankeren. De CD&V-fractie denkt dat vooral de aandacht voor Brussel bij wetenschappelijk, beleidsvoorbereidend onderzoek door de Vlaamse overheid, kan worden versterkt. De witte vlek in door de Vlaamse overheid bestelde studies moet in de mate van het mogelijke vermeden worden.

Het is natuurlijk ook vooral mensenwerk. Een jaarlijkse ontmoeting van medewerkers van de administratie van de Vlaamse Gemeenschap en de VGC, waarover de heer Jeroen Windey het had, lijkt de spreker een interessant idee. Ook vorming is wenselijk want Brussel is een ingewikkeld kluwen. Het is allicht niet evident voor een gemiddelde Vlaamse ambtenaar om het aspect Brussel ineens mee te nemen. De vorming binnen Volksgezondheid, Welzijn en Gezin kan als voorbeeld dienen.

Het viel het Vlaams parlementslid op dat er op het domein Volksgezondheid, Welzijn en Gezin een onevenwicht is in de cijfers. Op het vlak van gezinsbeleid valt het nog mee maar andere welzijnsaspecten mogen meer tot hun recht komen. Maar dat probleem doet zich ook voor in de Vlaamse Rand. In de provincie Vlaams-Brabant is er een historische achterstand die moeilijk in te halen is.

Voor de CD&V-fractie moet de Brusselnorm berekend worden op de totaliteit van de middelen. De opdeling per sector helpt wel om te achterhalen waar de goede praktijken zitten die de andere sectoren kunnen helpen om vooruitgang te boeken. Ze hoopt dat het samenwerkingsakkoord over werk dat in voorbereiding is tussen het Brusselse

Hoofdstedelijke Gewest en Vlaanderen, afgesloten kan worden. In Vlaams-Brabant krijgt men bepaalde jobs niet ingevuld; in Brussel zijn er dan weer zo veel werklozen. Mevrouw Karin Brouwers beseft dat het deels over een gewestbevoegdheid gaat.

Wat legt de Vlaamse Gemeenschap bovenop de middelen die ze van de federale overheid ontvangt voor onderwijs? Hoe evolueerde dat in de afgelopen jaren?

De noodzaak aan zuivere cijfers en correcte weging – ook al is dat allerminst eenvoudig – is zeer belangrijk, onderstreept de spreker. Op pagina 39 van het rapport vindt men de opsplitsing in Brusselnorm en Brusselnorm nabijheidsvoorzieningen. Op zich kan het lid die opsplitsing begrijpen, maar als de grote organisaties geschrapt worden in de teller moet dat ook gebeuren in de noemer. Bij onderwijs is dat gebeurd, maar niet bij de andere sectoren. Daar blijft het cijfer voor de Vlaamse Gemeenschap hetzelfde, zowel voor de Brusselnorm nabijheidsvoorzieningen inbegrepen als voor de Brusselnorm met enkel nabijheidsvoorzieningen. Dan kloppen die percentages uiteraard niet. Ze vraagt om dezelfde berekeningswijze te gebruiken voor alle sectoren, liefst door in de noemer de grote instellingen eruit te halen. Of waarom is de berekeningswijze verschillend?

Het zou interessant zijn om de collega's van de fracties in het Vlaams Parlement meer bewust te maken van Brussel en de Vlaamse bevoegdheden daar. De Vlaamse Gemeenschapsministers kunnen daarover ondervraagd worden in de bevoegde commissies, maar vragen worden meestal door leden van deze commissie gesteld en ook in deze commissie behandeld. Ook de leden van de VGC-Raad kunnen mee gestalte geven aan het Vlaamse Gemeenschap in Brussel zonder te vervallen in de politiek-politicienne. Dat laatste is niet in het belang van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel. Ze hoopt dat de leden van het Vlaams Parlement en van de VGC-Raad van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen versterken. Vlaanderen is niet gebaat met een zwakke hoofdstad in het midden van zijn grondgebied.

Mevrouw Khadija Zamouri (Open Vld) sluit zich aan bij de lofbetuigingen over het rapport. De samenwerking tussen de administraties lijkt zeer goed te zijn.

Ze bevestigt de enorme openheid en interesse tegenwoordig van de Brusselaars ten aanzien van de Nederlandstalige instellingen, de scholen. Meestal gaat het niet om gezinnen waar een of beide ouders puur Nederlandstalig zijn. Het zijn nieuwe Brusselaars die zich het Nederlands eigen hebben gemaakt en die delen in onze cultuur. Dat noopt tot vreugde. Dat gaat natuurlijk gepaard met een grote diversiteit aan nationaliteiten in de Nederlandstalige scholen.

Zonder Vlaanderen is er uiteraard geen VGC. Dergelijke uitspraken doen mevrouw Khadija Zamouri pijn aan het hart. De VGC is ook nodig voor Vlaanderen. De VGC-leden promoten dagdagelijks met hand en tand de Nederlandstalige cultuur in Brussel. Ze begrijpt de uitspraak van de heer Karl Vanlouwe over de 'Hollandse rekenkunde' niet.

Ze betreurt te moeten vaststellen dat de Brusselnorm nabijheidsvoorzieningen gezakt is van 4,26 % naar 4,16 %. De behaalde norm is dus achteruitgegaan terwijl de bevolking in Brussel toeneemt. Nochtans moet men ervoor zorgen dat steeds meer mensen op de Nederlandstalige trein springen. Brussel krijgt dus niet zo veel geld. Men komt bijna 200 miljoen euro tekort om te kunnen bijbenen, om wat gestart is te kunnen voortzetten. Mevrouw Khadija Zamouri verwijst naar de berekening van de heer Stijn Bex.

Bij culturele instellingen wordt nooit gevraagd naar de afkomst van een bezoeker of gebruiker: van Vlaanderen of van Brussel. In het Nederlandstalige onderwijs in Brussel, vooral in de secundaire scholen, zitten ook veel kinderen uit Vlaanderen, wat zeer positief en normaal is. Zoals ook veel kinderen uit Brussel naar school gaan in de Vlaamse Rand.

Ze vindt het belangrijk dat de heer Eric Verrept nog eens de reden verduidelijkt voor het niet meerekenen van sommige culturele instellingen en hogeronderwijsinstellingen.

De spreker vindt het belangrijk te blijven investeren in de hoofdstad. Het gaat niet over Vlaanderen tegenover Brussel en omgekeerd. Ze vindt het ook ergerlijk dat Brussel altijd een witte vlek is op de Vlaamse kaart. Er moet echt werk gemaakt worden van het invullen van die vlek. Daar moet men geen Vlaams-nationalist voor zijn.

In deze hoofdstad van 1,2 miljoen inwoners met zeer veel nationaliteiten moet men de Nederlandstalige cultuur levendig houden en anderen ervoor interesseren. Dat is zeer leerrijk en interessant maar tegelijk zeer arbeidsintensief.

Op zijn beurt bedankt **de heer Mathias Vanden Borre (N-VA)** de opstellers van dit goede rapport, waar de Vlaamse Regering mee thuis kan komen. Hier wordt als het ware een soort nabespreking gehouden om enkele lessen te trekken. Opmerkelijk is dat dit geen rapport is van het kind Brussel, maar van één van de ouders, namelijk de Vlaamse Gemeenschap in haar verhouding met Brussel. Uiteraard is dit een metafoor, het lid wil niet beschuldigd worden van betutteling.

Er is één constante het laatste decennium, namelijk dat de Brusselnorm elk jaar wordt gehaald. Deze drempel is de enige resultaatsverbintenis die de Vlaamse Gemeenschap zich heeft opgelegd. Een aantal collega's hebben precies een ander rapport ontvangen, want ze trekken andere conclusies. Dit rapport weerlegt dus de kritiek dat de Vlaamse Regering een besparingsregering zou zijn. Ook de kritiek alsof de N-VA niet van Brussel zou houden, wordt weerlegd. N-VA zit 15 jaar in de meerderheid in Vlaanderen en de investeringen werden onafgebroken aangehouden en zijn aangegroeid tot 1 miljard euro. De investeringen zijn op bepaalde domeinen zelfs groter dan in bepaalde andere Vlaamse steden.

In 2019 werd de symbolische drempel van 1 miljard euro overschreden. Dit cijfer is des te interessanter in vergelijking met de investeringen van de Franse Gemeenschap in Brussel, ongeveer 2,7 miljard euro. Daarbij hanteert ze geen formele begrotingsnorm, maar ze beschouwt wel 80 % van de Brusselaars als haar doelgroep. Beide gemeenschappen willen dus in feite 110 % van de Brusselaars bedienen én financieren voor bijna 4 miljard euro aan beleid in Brussel. De institutionele spelerei met vier gewesten betekent dus niet alleen het feitelijk afschaffen van de hoofdstad van dit land waar de gemeenschappen elkaar ontmoeten, maar ook dat Brussel op zoek moet naar 4 miljard euro. De heer Mathias Vanden Borre heeft het dan nog niet over de andere financieringsstromen.

Voorts wijst hij op een onderbenutting van middelen door de VGC inzake bovenlokale sportinfrastructuur. Het Coovi-sportcomplex was het grootste sportproject van de vorige regeerperiode en een uitgelezen kans om nieuwe sportinfrastructuur te creëren in Brussel, waar zeer veel vraag naar is. Vlaanderen hield 1 miljoen euro klaar, maar de VGC heeft besloten om het project niet te realiseren. Bovendien heeft Vlaanderen in het kader van het coronanoodfonds nog extra middelen gegeven aan de VGC. Daarvan staat 2 miljoen euro geparkeerd in het Lambermontfonds. VGC doet haar deel als het gaat om scholenbouw, maar

inzake sport- en ook jeugdvoorzieningen blijft het ondermaats. Onbegrijpelijk is ook dat men al vijftien jaar wacht op een degelijk sportkadaster dat het aanbod en de noden inzake sportinfrastructuur in kaart brengt. De VGC is ook bij dat project betrokken. Dat toont het falen van het versnipperde Brusselse bestuursmodel.

De heer Jeroen Windey heeft meermaals verwezen naar de uitdagingen waar ook de administratie voor staat. Kan hij dat toelichten voor de samenwerking met de VGC, maar ook met de gemeenten en het gewest? Vindt hij daar de juiste gesprekspartners?

Een derde bedenking is dat er jaarlijks 3 miljoen euro naar de Brusselse gemeenten gaat voor lokaal cultuurbeleid. Dit is een aanzienlijke som, maar toch moet men vaststellen dat in sommige gemeenten het cultuur- of jeugdbeleid ten aanzien van Nederlandstaligen quasi onbestaande is. Ook de VGC krijgt daarvoor 2,4 miljoen euro. De Brusselse Vlamingen zouden dus meer mogen verwachten van het samenspel tussen de VGC en gemeenten, zeker omdat er in feite overal Nederlandstalige schepenen zijn. Hoe wordt dit opgevolgd? Is er een rapport of verslag van die lokale cultuurinvesteringen?

De spreker vindt het positief dat de covoorzitters suggesties doen, zoals de band tussen de administraties in Vlaanderen en Brussel versterken door dialoog, jaarlijkse ontmoeting en vorming. Hij stelt voor om ook op politiek vlak die band aan te halen. De N-VA is vragende partij om alle Nederlandstalige verkozen mandatarissen op geregelde momenten samen te brengen om van elkaar te leren, van gedachten te wisselen en het aanbod en de kennis ten aanzien van lokale besturen uit te wisselen.

Mevrouw Annabel Tavernier (N-VA, Vlaams Parlement) dankt eveneens de administratie en de sprekers voor het duidelijke, overzichtelijke rapport, dat in feite de voorstelling en visualisatie is van de sterke band tussen Vlaanderen en zijn hoofdstad. Men kan het zien als schoolrapport van de rol die Vlaanderen in Brussel opneemt om er meerwaarde te creëren voor de Vlaamse Gemeenschap. In algemene termen wordt de Brusselnorm gehaald. De investeringen in Brussel blijven alleen maar toenemen, waarbij in 2019 voor het eerst de kaap van 1 miljard euro aan Vlaamse investeringen werd overschreden, een aanzienlijke mijlpaal.

Het Vlaamse onderwijs is en blijft een ongelofelijk succesverhaal in Brussel. Dat ziet men niet alleen in de feiten – de vele jaarlijkse inschrijvingen, de snelle invulling van elke bijgekomen schoolplaats – maar ook in de financiële cijfers. Vlaanderen houdt een sterke investeringstred aan, waardoor het in feite boven zijn gewicht bokst en waardoor zijn aandeel ten opzichte van de Franse Gemeenschap zelfs groeit. De Vlaamse Gemeenschap gelooft ook écht in de rol die het onderwijs moet opnemen in het Vlaams-Brusselse netwerk. Het is de enige plek in Brussel waar kinderen werkelijk drietalig worden opgevoed. Het is de uitgelezen plaats om ook de ouders optimaal te betrekken bij het gehele Vlaams-Brusselse netwerk.

Het Vlaamse onderwijs is uiteraard ook slachtoffer van zijn eigen succes. Er is veel meer vraag dan er ooit aanbod zal zijn, omdat andere overheden er maar niet in slagen om op een kwaliteitsvolle manier onderwijs te voorzien voor de Brusselse jeugd. Het blijft een pijnlijke vaststelling dat verschillende Brusselse gemeenten met de grootte van een Vlaamse centrumstad het de moeite niet vinden om een Nederlandstalige gemeenteschool in te richten, terwijl de eigen inwoners (Nederlands- én Franstalig) daar zo om schreeuwen. Daarmee appelleert de spreker rechtstreeks aan alle collega's die in die gemeenten in de meerderheid zitten. Het is uitermate essentieel dat men – in het belang van alle ketten in Brussel – de krachten bundelt en dat ook de Brusselse gemeenten en de Franse Gemeenschap hun

verantwoordelijkheid opnemen, zowel op het vlak van capaciteit, als op het vlak van onderwijskwaliteit.

Vlaanderen investeert ook in het hoger onderwijs. De Vlamingen mogen er fier op zijn dat er verschillende Vlaamse hogeronderwijsinstellingen in Brussel aanwezig zijn. Hun aanwezigheid versterkt het imago van Brussel als tweetalige stad.

Een ander succesverhaal zijn zonder twijfel de Vlaamse inburgeringstrajecten, waar menig nieuwkomer op vrijwillige basis de weg naartoe vindt. In 2019 klopten meer dan 3000 nieuwkomers aan bij één van de loketten van het Agentschap Integratie en Inburgering in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Vlaanderen investeert voor integratie en inburgering bijna het dubbele van wat de Brusselnorm eigenlijk vereist. Dat bewijst des te meer het grote belang dat Vlaanderen eraan hecht om in een superdiverse stad als Brussel een sterk integratiebeleid uit te bouwen. Nieuwkomers zo snel mogelijk op weg zetten naar zelfredzaamheid en een plaats in de stadssamenleving, versterkt het sociale weefsel van onze kosmopolitische hoofdstad.

De N-VA-fractie staat te popelen om binnen dit beleidsdomein stappen vooruit te zetten en eindelijk met de verplichte inburgering van start te kunnen gaan, zoals dat in de rest van Vlaanderen al sinds 2004 het geval is. Vlaanderen is al een tijd klaar om zijn engagementen op te nemen. Maar wanneer zal Brussels minister Alain Maron eindelijk volgen en zijn deel van de gemaakte afspraken nakomen? Daar heeft men absoluut geen zicht op, laat staan garanties voor. De N-VA vreest dat van uitstel stilaan afstel komt. Daar zijn vooral de Brusselse inwoners en nieuwkomers de dupe van.

Tot slot, uit de tabellen in het rapport blijkt duidelijk dat welzijn en gezondheid de achilleshiel zijn van de Vlaamse Gemeenschapsuitgaven. De inspanningen voor welzijn en gezondheid komen niet in de buurt van 5 %. Die vaststelling kan niet losgekoppeld worden van de context die door de zesde staatshervorming werd gecreëerd. De aanwezigheid van de GGC als bicommunautaire speler op het terrein, is een unieke dimensie die niet of nauwelijks aanwezig is in de andere gemeenschapsdomeinen. Het is in de eerste plaats aan de GGC om hieromtrent een adequaat tweetalig aanbod te voorzien, waarop het Vlaamse aanbod een aanvulling moet zijn. De GGC slaagt er echter niet in om de tweetaligheid van haar dienstverlening te garanderen, gaande van ziekenhuizen over rusthuizen tot de vaccinatie- en testcentra. Men is daar wettelijk toe verplicht, maar die wetgeving geldt volgens het GGC-College blijkbaar niet in Brussel.

Net daarom vindt de spreker het absoluut belangrijk dat wat de Vlaamse welzijnsvoorzieningen betreft, de Nederlandstalige dienstverlening absoluut gegarandeerd wordt. Het is de enige plaats waar Nederlandstaligen in een situatie van medische nood terecht kunnen, omdat een andere overheid zich niet van haar taak kwijt.

Ze wil absoluut het debat inhoudelijk aangaan over hoe bijkomende inspanningen mogelijk worden in bijvoorbeeld de kinderopvang, preventieve gezinsondersteuning en het aanbod voor personen met een handicap. Ze rekent er op dat ook Vlaams minister voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Wouter Beke, samen met Vlaams minister voor Brussel, Benjamin Dalle, op dat vlak de nodige ambitie aan de dag blijven leggen. Ze appelleert evenzeer aan de VGC om daarin een echte partner te zijn en mee de nodige inspanningen te leveren. Voor de

N-VA-fractie moet de focus op kwaliteit blijven liggen en op het Nederlandstalige karakter van en de kennis van het Nederlands in elk Vlaams welzijnsinitiatief in Brussel.

Mevrouw Els Rochette (one.brussels-Vooruit) dankt voor dit zeer nuttige werkstuk. Dit rapport raakt aan een hele reeks discussies die al lang lopen. Investeert Vlaanderen genoeg in Brussel? Houdt Vlaanderen voldoende rekening met de eigenheid, zowel qua taal, bevolking, institutioneel landschap enzovoort, van zijn hoofdstad? Het zal alleen maar aan relevantie winnen met de grote discussies die eraan komen over de structuur van het land. De one.brussels-Vooruit-fractie ziet graag een sterk Brussel met een sterk Nederlandstalig aanbod.

Vlaams minister van Brussel, Benjamin Dalle, en de collega's hier communiceren naar aanleiding van dit rapport dat Vlaanderen voor het eerst meer dan 1 miljard euro investeert in Brussel, meer dan ooit. Dat is inderdaad een zeer grote investering. Tegelijk is het ook geen gunst of liefdadigheid. Het is de verantwoordelijkheid en de plicht van Vlaanderen om voldoende te investeren in zijn hoofdstad. Een kanttekening daarbij is dat het absolute bedrag voor Brussel stijgt, maar het relatieve aandeel daalt van 5,38 % tot 5,19 %. De totale Vlaamse Gemeenschapsbegroting stijgt dus sneller dan het deel dat naar Brussel gaat. In 2014 lag de Brusselnorm zelfs boven de 5,5 %, toont de grafiek op pagina 35 in het rapport. Welke verklaring is daarvoor te vinden? Een klein relatief verschil van 0,3 % op een Vlaamse Gemeenschapsbegroting van 20 miljard euro betekent snel 60 miljoen euro minder per jaar. Dat zijn veel scholen voor de Brusselse ketten.

Of de Brusselnorm gehaald wordt, is voer voor discussie. Vraag is vooral of de norm nog up to date is. Ze is ooit berekend toen 30 % van de Brusselse bevolking gelijk was aan 5 % van de Vlaamse bevolking. Maar het aantal Brusselaars is sneller toegenomen. Kunnen de sprekers aangeven hoe de norm er vandaag, gecorrigeerd, zou uitzien? En hoeveel dat budgettaire zou schelen?

Ook welzijn blijft een zorgenkind. Ook na herhaaldelijke verklaringen over een inhaalbeweging, is daar in de cijfers weinig van te merken met nog geen halve Brusselnorm die gehaald wordt: 2,36 %. Gezien de hoge welzijnsnood in Brussel is dat moeilijk uit te leggen. Er zijn zogenaamd verzachtende omstandigheden: de zesde staatshervorming en het bestaan van de bico-sectoren. Maar het is duidelijk dat er in heel wat sectoren (gehandicaptenzorg, jongerenwelzijn enzovoort) veel te weinig aanbod is. De reden kan zijn dat een bestaand Vlaams aanbod te weinig gekend is, zoals het persoonlijk assistentiebudget, of dat er gewoonweg te weinig wordt geïnvesteerd in voorzieningen, zoals in geestelijke gezondheidszorg, buitenschoolse opvang, thuiszorg. Welke verklaring zien de sprekers voor het blijvende tekort op het vlak van welzijn en waar is wel sneller een inhaalbeweging nodig?

De VGC en Vlaanderen agree to disagree op één punt, namelijk of enkel de nabijheidsvoorzieningen worden meegeteld of ook de instellingen die een veel breder bereik hebben dan Brussel, denk aan de VUB of de kunsthuisen. Als men enkel naar nabijheidsvoorzieningen kijkt, wordt de Brusselnorm in het totaal en op de bevoegdheden afzonderlijk niet gehaald. Denken de sprekers dat een consensus hier mogelijk is? Dat zou alleszins de leesbaarheid en de uitlegbaarheid van de Brusselnorm versterken.

Het is zeer goed dat de GACB de Brusselreflex wil versterken en uitbreiden naar besluiten, oproepen, investeringen en ook naar dataverzameling waar Brussel inderdaad vaak een blinde vlek blijft. Kunnen de sprekers voorbeelden geven van regelgeving die werd aangepast naar

aanleiding van de Brusseltoets, bijvoorbeeld naar aanleiding van de meertaligheid of de gelijkheid tussen de inwoners van het Nederlandstalige taalgebied en doelgroep van het Vlaamse Gemeenschapsbeleid in Brussel?

Inderdaad, zoals de sprekers aangaven, zijn het de vele geëngageerde ambtenaren in de administraties die het op het terrein moeten waarmaken. Het is dus goed dat ingezet wordt op netwerken en extra vorming over Brussel.

De spreker pleit ervoor om het doel van deze rapporten niet uit het oog te verliezen, namelijk een basis leggen voor een efficiëntere relatie tussen Vlaanderen en Brussel, in het belang van de Brusselaars. Het aandeel van welzijn blijft ondermaats, ook al toont rapport na rapport dat een inhaalbeweging nodig is. De norm wordt niet geactualiseerd naar het echte bevolkingsaandeel. Een Brusseldecreeet blijft uit dat de zaken zou vereenvoudigen door de sectordecreten ook voor Brussel af te schaffen en de VGC te financieren op hetzelfde niveau als de Vlaamse gemeenten, met een geïndexeerde dotatie. Dat zou pas een echte Brusselnorm zijn.

De heer Dominiek Lootens-Stael (Vlaams Belang) dankt de sprekers voor het rapport dat een nuttig instrument is. Achter de populatienorm van 30 % en de begrotingsnorm van 5 % zitten mensen en doelstellingen. Een belangrijke vraag daarbij is: bereikt de Vlaamse Gemeenschap haar doelstellingen in het tweetalige hoofdstedelijke gebied? Naar zijn aanvoelen wordt die vraag te weinig gesteld.

Op pagina 7 van het rapport wordt de explosieve bevolkingsgroei van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest besproken. Het is uiteraard nuttig de cijfers van het Federaal Planbureau daarover te raadplegen. De spreker vraagt of prognoses niet op enige manier verder gedifferentieerd kunnen worden volgens bepaalde bevolkingsgroepen. Hij denkt bijvoorbeeld aan de schoolbevolking of aan ouderen. Wat zullen hun noden zijn over tien, twintig jaar? Men mag niet dezelfde fout maken als in het verleden door niet vooruit te kijken. Men heeft toen niet ingezien dat de bevolkingsexplosie een capaciteitstekort in het onderwijs zou veroorzaken.

Het capaciteitstekort in het secundair onderwijs is nog schrijnender en complexer dan in het basisonderwijs. Een leerling moet immers niet alleen een plaats vinden in een bepaalde school, maar ook in een bepaalde studierichting. Dezelfde problematiek bestaat ook in de rest van Brabant. Hoe kan men dergelijke problemen voorkomen? Het is een bedreiging voor de vrije schoolkeuze en de ontwikkeling en de beroepskansen van de jongeren. De begrotingsnorm wordt zelfs niet gehaald voor het secundair onderwijs, kent zelfs een dalend tendens, zeker in het licht van de stijgende bevolkingscijfers. Daar moet aan de noodrem getrokken worden. De inschrijvingsproblemen in het secundair werden onlangs zowel in het Vlaams Parlement door collega Jan Laeremans als door de heer Dominiek Lootens-Stael zelf in de VGC voor het voetlicht gebracht. De voorrangsregels zijn achterhaald, zelfs de nieuwe die nog niet in voege zijn.

Die cijfers zijn slechts een hulpmiddel. De vraag is wat de werkelijke behoeften zijn van de brede Vlaamse Gemeenschap in Brussel. En daar blijft de spreker op zijn honger zitten. Zien de sprekers mogelijkheden om in de rapportage nog meer achter de cijfers te gaan kijken om een beter beeld te krijgen van de behoeften en noden van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel?

Een aspect dat nergens in deze oefening is opgenomen is de nog steeds grote vlucht uit het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest naar de rest van Vlaanderen. Die is niet alleen het gevolg van de levensduurte, de vervuiling, de onveiligheidsproblematiek maar ook van het ontbreken van voorzieningen. De verre verplaatsing naar een Nederlandstalige school bijvoorbeeld zet sommige ouders aan om Brussel te verlaten. Nederlandstalige basiszorg ontbreekt soms. Collega Arnaud Verstraeten verwees ernaar maar hij vergeet dat de GGC in gebreke blijft als men er niet in slaagt om de taalwetgeving te doen respecteren en ervoor te zorgen dat Nederlandstaligen in bicommunautaire voorzieningen terecht kunnen in hun eigen taal. Daardoor wordt het Nederlandstalige aanbod overbelast. Hoe kan naast een kwantitatieve meting eventueel een kwalitatieve meting op poten gezet worden, die peilt naar de tevredenheid van de doelgroep en of die doelgroep wel afdoende bereikt wordt?

Alle aanbod dat bovenlokaal is, komt uiteraard alle Vlamingen ten goede, ook de Brusselse Vlamingen of de Vlaamse Gemeenschap in Brussel. Het helpt ook om de band tussen Brussel en de rest van Vlaanderen te versterken. Als universiteiten, hogescholen en cultuurtempels Vlamingen naar de hoofdstad halen, dan wordt ook de Vlaamse Gemeenschap in Brussel versterkt. Men kan het niet maken dat geld voor culturele instellingen of voor onderwijs, waar Vlamingen van buiten Brussel gebruik van maken of kunnen maken, niet meegeteld zou worden voor de Brusselnorm. Men moet integendeel onderzoeken welke middelen worden geïnvesteerd die hun doelgroep voorbij schieten, die dus de Vlaamse Gemeenschap als dusdanig niet ten goede komen. Zo schieten gemeenten bijvoorbeeld tekort op heel wat vlakken en treedt de Vlaamse Gemeenschap plaatsvervangend op. Eigenlijk is dat niet correct. De gemeenten moeten beide gemeenschappen op gelijke voet behandelen en de gemeentelijke middelen daartoe aanwenden.

De belangrijkste oefening is volgens het VGC-raadslid na te gaan of de Vlaamse middelen wel degelijk bijdragen tot het versterken van de Vlaamse aanwezigheid en eigenheid in Brussel. Meestal gebeurt het omgekeerde. Zo vraagt hij zich bijvoorbeeld af waar het verband met de Vlaamse Gemeenschap ligt bij het financieren van lessen Arabisch met als voertaal het Frans.

Tot slot wenst hij verder te reageren op een aantal opmerkingen van de andere leden. Net als mevrouw Karin Brouwers is hij er voorstander van om de collega's aan te wakkeren om een Brusselreflex te creëren. In bepaalde partijen ligt dat moeilijker dan in andere. Dat ligt soms ook aan de Brusselse politici die geen Vlaamse bemoeienis wensen. Net als mevrouw Khadija Zamouri stoort hij zich aan de blinde vlek die Brussel is op de kaart. Men mag daarbij niet vergeten wie daarvoor verantwoordelijk is: de partijen die van Brussel een derde gewest gemaakt hebben. Als Brussel integraal deel van Vlaanderen was blijven uitmaken, zou men dergelijke discussies niet moeten voeren.

Mevrouw Katia Segers (Vooruit, Vlaams Parlement) sluit zich aan bij het pleidooi voor nog meer autonomie voor de VGC en nog meer investeringen in Brussel. Die investeringen zijn geen gunst maar behoren tot de verantwoordelijkheid van Vlaanderen ten opzichte van de Vlaamse Brusselaars, de Brusselse Vlamingen en de Brusselse bevolking tout court.

Ze pleit ook voor een vereenvoudiging van de regelgeving ten aanzien van Brussel, de afschaffing van de sectordecreten, en voor dezelfde behandeling als de andere Vlaamse gemeenten. Dat betekent de indexatie van de dotatie voor de VGC. Vlaanderen moet met de betutteling van Brussel stoppen en haar verantwoordelijkheid nemen. De Rand en Brussel zijn

immers onlosmakelijk met elkaar verbonden. Als men inzet op Brussel, zet men ook in op de Rand en omgekeerd. Helaas gebeuren beide te weinig.

Voor de Vooruit-fractie is het belangrijk dat Vlaanderen Brussel niet loslaat en blijft investeren in zijn hoofdstad en het Nederlandstalige aanbod. Het is net door die investeringen dat er vandaag nog steeds zoveel Nederlandstalige gezinnen in Brussel komen of blijven wonen, dat Vlaamse kinderen schoollopen in Brussel. Het is daarom de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering om Brussel niet los te laten en die blijvende investeringen ook te doen.

Vandaag wordt de Brusselnorm nog steeds berekend volgens het uitgangspunt dat 30% van de Brusselse bevolking gelijk is aan 5 % van de Vlaamse bevolking. Maar het aantal Brusselaars is veel sneller toegenomen dan de Vlaamse bevolking. Die Brusselnorm is dus eigenlijk verouderd. Hoe kan de Brusselnorm anders berekend worden?

De Brusselreflex is er te weinig. Dat maakt dat Brussel op veel kaarten en in veel data een blinde vlek is. De ambtenaren samenbrengen is goed. De formule van de Stand van de Rand is ook een goede optie. Welke oplossingen zien de sprekers opdat er bij de Vlaamse overheid meer rekening wordt gehouden met Brussel?

De cijfers tussen de Brusselnorm en de Brusselnorm nabijheidsvoorzieningen variëren sterk. Zo investeerde Vlaanderen in 2019 5,19 % van haar middelen in Brussel volgens de algemene Brusselnorm. Volgens de Brusselnorm nabijheidsvoorzieningen was dat slechts 4,16 % van de middelen. Het grote verschil zit vooral bij onderwijs en cultuur, jeugd, sport (zie pagina 39 van het rapport). Kunnen de sprekers dat verschil verklaren? Er moet gestreefd worden naar een gelijke berekeningswijze.

De heer Eric Verrept merkt vooraf op dat voor een aantal vragen moet worden verwezen naar vroegere rapporten. Het is belangrijk de vorige rapporten erbij te nemen voor de volledige lectuur van het huidige rapport 2020, dat een update is. Zo is in het rapport van 2017 een berekening opgenomen van de demografische evolutie van Brussel en wat hiervan de effecten zijn op de Brusselnorm als men de demografische evolutie meerekent in de Brusselnorm.

Uiteraard gaat hij als ambtenaar niet in op de politieke discussies over de berekeningswijze van de Brusselnorm. Hij probeert wel een aantal zaken te duiden in dat verband. Sinds 2012 werd dat onderscheid ingevoerd. De VGC wou daarmee, in overleg met de Vlaamse Gemeenschap overigens om dit rapport zo te presenteren, de middelen becijferen die uitgaan naar voorzieningen met een sterk lokaal karakter en in eerste instantie gericht zijn op de Brusselse bevolking. Voor onderwijs werden de hogescholen en de universiteiten uit de Brusselnorm gehaald omdat meer dan 80 % van de studenten van die hogeronderwijsinstellingen van buiten Brussel komt. Uiteraard dragen die instellingen bij tot de versterking van Brussel maar ze komen de Brusselaars of de lokale verankering niet direct ten goede. Hetzelfde uitgangspunt geldt voor de grote culturele instellingen waar 80% van de bezoekers van buiten Brussel komt. Die lijn wordt doorgetrokken. Door het weergeven van enerzijds de totale financiële stromen en anderzijds enkel die voor de nabijheidsvoorzieningen, kan een meer gebalanceerde en genuanceerde discussie gevoerd worden over het geheel van de investeringen in Brussel.

Er is geen directe link tussen de 5 en de 30 procentnorm. De heer Arnaud Verstraete gaf het voorbeeld van onderwijs met ongeveer 20 %, wat niet overeenkomt met de ambitie van 30 %. Nochtans is het Nederlandstalige onderwijs in Brussel een succesverhaal. Het is belangrijk permanent te blijven investeren met zowel Vlaamse als Brusselse middelen. Wat in dit verhaal niet aan bod komt zijn de investeringen in het onderwijs van de VGC met Brusselse middelen. Dat zijn er heel wat. De afgelopen vijf jaren werden met de Brusselse middelen belangrijke grote onderwijswerven gestart. Elk jaar worden een aantal basis- en secundaire scholen gerealiseerd om aan de vraag te kunnen tegemoetkomen. Die vraag is zeer groot. Brussel kent een jonge bevolking en er geldt de vrije schoolkeuze.

De VGC realiseerde de afgelopen 5 jaren bijvoorbeeld een aantal grote pps-projecten die structureel tegemoetkomen aan die capaciteitsproblematiek. Het is belangrijk daar verder op in te zetten.

Verschillende leden verwezen naar de demografische evolutie. In het rapport van 2017 werd dit nader bestudeerd. Als men de 5 procentnorm zou laten evolueren in functie van de bevolkingsgroei in Brussel, zou ze neerkomen op 5,41 % van de gemeenschapsmiddelen die naar Brussel moeten gaan.

De GACB beschikt nog niet over de cijfers van 2020 maar die worden vanzelfsprekend verder geüpdated. Het strategisch meerjarenplan van de VGC dat eind van dit jaar afgerond moet zijn in een budgettaire vertaling, wordt opgemaakt in nauwe samenspraak met de Vlaamse collega's en conform de beleids- en beheerscyclus. De spreker hoopt dat op termijn ook een aantal sectordecreten geïntegreerd worden, waardoor de rapportering in het kader van het financiële meerjarenplan vereenvoudigd kan worden en de planlast verder kan verminderen. De impact daarvan op het budget is nog niet duidelijk. In Vlaanderen zijn een aantal van die decreten in het Gemeentefonds opgenomen. Dat is voor de VGC voorlopig niet aan de orde.

De Brusselcoëfficiënt, die ook in een vorig rapport opgenomen is, vraagt een nadere wetenschappelijke analyse om alle elementen specifiek voor Brussel in kaart te brengen: de complexiteit, de verschillende verhoudingen, de hogere kosten.

Wat de cijfers voor welzijn en gezondheid betreft, gaf de spreker al aan dat er een behoorlijke onderbenutting is van 2,32 % in 2018 en 2,17 % in 2019. De verklaring daarvoor staat deels in de leeswijzer op pagina 11 en 12 van het rapport.

De opmerking over zuivere cijfers en correcte weging (noemer/teller) is gedeeltelijk correct. Dat heeft te maken met de complexiteit bij cultuur en omdat er zeer veel instellingen en gesubsidieerden zijn. Met de suggestie kan wel rekening worden gehouden voor de methodologie voor de volgende jaren.

Verder onderzoek rond bepaalde bevolkingsgroepen zou zeker interessant zijn, maar moet verder uitgewerkt worden. Hetzelfde geldt voor de vraag over de stadsvlucht. De vraag is of een bijkomende grootschalige survey, complementair aan dit rapport, die zaken specifiek in kaart zou kunnen brengen.

Op het einde van het rapport worden een aantal suggesties gedaan om de Brusselreflex te verhogen door mensen samen te brengen en de gevoeligheid voor Brussel te ontwikkelen. Er wordt bekeken hoe dat versterkt kan worden.

De heer Jeroen Windey zal de deugdloze waardering van de volksvertegenwoordigers delen met zijn collega's, die hij ook nog eens expliciet wil bedanken. Het rapport is het werk van veel collega's die dit in boeiende en complexe tijden gerealiseerd hebben.

Het rapport maakt veel los. Dat is ook de bedoeling. Het rapport moet voeding geven aan het debat, objectiveren met cijfers zonder zich uit te spreken over de politieke keuzes die gemaakt worden. Er werd voor gekozen om niet alles uit de vorige rapporten over te nemen. De klemtoon in het huidige rapport ligt op de nieuwe gegevens voor 2018 en 2019. Dat maakt dat sommige vragen eigenlijk in de vorige rapporten beantwoord worden.

De sprekers kunnen bepaalde vragen over specifieke sectoren niet onmiddellijk beantwoorden, maar de administratie is zeker bereid daarover afzonderlijk in de commissie toelichting te komen geven of schriftelijke vragen te beantwoorden.

Wat het debat over de 5 procentnorm betreft, geeft de spreker aan dat de Vlaamse administratie zich richt op het Vlaamse regeerakkoord. Of die norm hoger of lager moet liggen is een politieke discussie. De cijfers geven aan waar men staat. In het rapport 2017-18 werd teruggeblikt en vooruitgekeken. Over de bevolkingsevolutie werden in alle transparantie een aantal opmerkingen gegeven.

De vraag om de Brusselnorm meer specifiek en dynamisch te maken, inzoomend op het aandeel jongeren bijvoorbeeld en de relatie met onderwijs, is terecht. In de duidingen bij de vorige rapporten werd daar meer op ingegaan. Wordt er voldoende geanticipeerd voor onderwijs? Het instrumentarium in Vlaanderen houdt daar wel degelijk rekening mee. Voor onderwijs bestaat de capaciteitsmonitor die gepaard gaat met een brede bevraging. Er wordt nagegaan waar de grootste behoeften zitten. Bij de infrastructuursubsidies wordt daar rekening mee gehouden. Natuurlijk kan het altijd beter.

Op de vraag over de zuivere cijfers antwoordt de spreker dat ervoor werd gekozen om het hoger onderwijs in zijn totaliteit uit de teller en de noemer te houden. Voor de andere domeinen zou men subsidielijn per subsidielijn moeten werken en een breuk moeten toepassen. Als dat in de toekomst beter verduidelijkt kan worden, dan moet dat zeker gebeuren.

Neemt de Brusselnorm toe of daalt ze? De heer Jeroen Windey verwijst naar het overzicht van de evolutie van de norm, integraal of met enkel nabijheidsvoorzieningen van 2012 tot 2019. De procentuele schommelingen zijn niet van die aard dat men kan zeggen dat de Brusselnorm significant in de een of de andere richting gaat.

Het is een goede suggestie om de kennis in Vlaanderen over lokale besturen aan te bieden aan de lokale mandatarissen. Vlaams minister Benjamin Dalle en de gehele Vlaamse Regering is daar gevoelig voor. In zijn beleidsnota kondigt de minister een overlegplatform aan samen met de VGC om de interactie met de lokale Vlaamse mandatarissen aan te gaan.

Vindt de administratie altijd de juiste gesprekspartners bij de gemeenten en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest? Dat was niet het voorwerp van dit rapport.

Uiteraard is dit in Brussel een complex gegeven. Er zijn zeer veel partijen aanwezig. Het hangt sterk af van het concrete instrument dat per sector verschillend is. Die oefening kan zeker gemaakt worden, maar is niet de opdracht van de GACB.

Een aantal verklaringen voor het onder de norm blijven voor welzijn, werden in het rapport van 2017 opgenomen. De zesde staatshervorming was daar een element van, evenals het feit dat er een bicommunautair aanbod is met een overaanbod in bepaalde deelsectoren. Dat is een belangrijke kanttekening vooraleer een beslissing voor welzijn genomen wordt.

De aanpassing van regelgeving op aangeven van de Brusseltoets wordt niet gemonitord. De regelgeving wordt geïnventariseerd in het besluitvormingsproces in Vlaanderen. De evolutie wordt niet gemonitord. De Brusseltoets zal ongetwijfeld de reflex aanscherpen en in de besluitvorming mee aan bod komen. In het kader van de Covid-19-pandemie en de relancemaatregelen werd bijvoorbeeld de subsidie voor kwetsbare groepen voor Brussel bijgepast. Een ander voorbeeld is de subsidiëring voor vaccinatiecentra via de gemeenten, die niet in de Brusselse context paste. Daarom werd een bijkomend aanbod via de VGC gerealiseerd.

De suggestie voor meer kwalitatieve evaluatie is interessant maar behoort niet tot de opdracht van de GACB. In de opening naar een bredere Brusseltoets zitten een aantal aanknopingspunten om daar in het onderzoek vanuit Vlaanderen meer op in te gaan. Beleidsevaluatie in Brussel is ook iets zeer complex. Is het sop de kool waard? Wat moet precies gemeten worden? Dat was ook de bedenking in het rapport van 2017 bij de Brusselcoëfficiënt. Men kan veel onderzoeken, maar men moet steeds de inspanningen afwegen ten opzichte van het doel.

Wat de Brusselreflex, betreft zegt de spreker dat hij sinds zijn aantreden in de GACB een goede dynamiek ervaart. De informele contacten tussen administraties zijn goed maar kunnen nog beter.

De heer Karl Vanlouwe (N-VA, Vlaams Parlement) herhaalt zijn vraag aan de heer Eric Verrept hoe de VGC de zichtbaarheid van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel kan versterken.

Mevrouw Els Rochette (one.brussels-Vooruit) begrijpt uit het antwoord dat het een bewuste keuze is om de Brusselnorm voor welzijn niet op te trekken. Ze begrijpt het verband niet tussen enerzijds een overaanbod en anderzijds de maandenlange wachttijden voor welzijnsvoorzieningen.

De Brusselnorm voor welzijn wordt niet in vraag gesteld, antwoordt **de heer Jeroen Windey**. De Brusselnorm heeft een ambitie per beleidsdomein, maar vooral voor het geheel wil men boven de 5 % uitspringen. Voorts is de context belangrijk om uit te maken of er bijkomende inspanningen nodig zijn. Men stelt voor welzijn objectief vast dat de 5 procentnorm niet gehaald wordt. In de duiding, vooral in het rapport van 2017, worden daarvoor een aantal objectieve oorzaken opgelijst die mee bepalen of het wenselijk is om dat cijfer op te trekken. Als in de woonzorgcentra in Brussel bedden leeg staan, moet de Vlaamse Regering dan extra investeren in voorzieningen terwijl er elders in Vlaanderen misschien tekorten zijn? Dat soort debat moet dan gevoerd worden. Welzijn is een breed domein. Per soort voorziening kan men het debat aangaan over het nut van extra investeringen. De boodschap in het rapport is dat men de context erbij moet nemen. De norm is niet het doel op zich, het is een indicator voor het debat.

Op de vraag van de heer Karl Vanlouwe antwoordt de heer Eric Verrept dat de VGC de laatste jaren heel sterk heeft geïnvesteerd in het zichtbaar maken van het Nederlandstalige netwerk in Brussel. Die zichtbaarheid is heel belangrijk, zodat de burgers dit netwerk kunnen vinden. Hij meent dat er in Brussel nog weinig straten zijn waar geen bordje met de n te vinden is.

De verslaggevers,
Els ROCHETTE
Karl VANLOUWE

De voorzitters,
Els AMPE
Fouad AHIDAR